

פרקי המזרח התיכון

חילות האויר של פאקיסטאן והודו

זון — או חישוב ותחרות הדדיים — בין כוחותיהן המזוינים, הרי שאין כמעט אפשרות מעשית לחשב ולהעריך את כוחה של האחת מבלי ראות באותה רגע את המאבק־המחבק שבין שני הכוחות השורים יחד בכפיפה אחת. ופרשת קשמיר לבדה (זו, שכבר עמדנו עליה, מבעוד מועד, מעל דפי „מערכות” — ראה חוב' מ"ב מ"ג בעמ' 72-69) — דיה כדי להוכיח. הנחה זאת ודאי שהנה נכונה לגבי מצבים של איזון ושיטת וקדיים בין כוחות שתי המדינות. אך תוקפה יפה, כמובן, גם ביחס למצביה שֶׁנִּוֹת־הַדִּדִית ביניהם. ועוד באשר להודו: זוהי אחרי פאקיסטאן, הגדולה שבמדינות־מושלים ב־אסיה (אוכלוסיתה המושלמת, כ־30 מיליון, עולה על אלו של כל מדינה מזרח־תיכונית, פרט לפאקיסטאן), ואף עובדה זו — בת־מסקנות הנה.

להלן — מספר ציונים לאותו סוג־הכוחות של פאקיסטאן והודו, העשוי ביותר להיות מופעל בגמיות, אף במרחק מתחומיהן: חיל־האוויר.

א. פאקיסטאן

כמו בשאר ענפי־הכוח־המזוין כן גם בענין חיל־האוויר — מוגבלים וצנועים יותר כוחותיה של פאקיסטאן לעומת הודו הגדולה (ורבת היכולת הכספית) ממנה.

שני הסקוודרונים של מטוסי קרב אשר לחיל־האוויר המלכותי הפאקיסטאני (שם, אשר נשמר ויוסיף להשמר כל זמן שהמדינה לא תשנה את מעמדה הרשמי כדומיניון בריטי) מצוידים במטוסים מתוצרת מפעלי הוקר (HAWKER) הבריטיים מטיפוסי „פיורי” ו„טמפסט” (על טיפוס זה נמנה אחד המטוסים של ר. א. פ. שהופלו בשעתם בגבול סיני, לפני למעלה משנתיים); סקוודרון ה־10 ה־1 האחד מורכב ממטוסי „בריסטול פרייטר” בריטיים — מזה, ר־3 DC (של מפעלי דוגלס) אמריקאיים — מזה; וכן מצויות יחידות של מטוסי תצפית־ארטילרית, המצוידות ב־אווירוני „אוסטר”, הידועים היטב בארצנו.

לכאורה, פאקיסטאן היא אולי המרוחקת ביותר מאתנו מכל מדינות המזרח־התיכון; ובטיב ההגדרה אשר נברור לנו לעצם המושג „המזרח־התיכון” — יהא תלוי, אם בכלל יש לכלול מדינה דרום־אסיאתית זו באותה מסגרת גיאוגרפית־תרבותית פוליטית בלתי־מסוימת ומשתנה. אך לגבינו קובעת העובדה של השתייכות לעולם הדתי, הנפשי והחברתי של האיסלם. ואם גם מכל המדינות של הגוש ה־מושלמי הטריטוריאלי הרצוף (להבדיל מאינדונזיה האיית והמנותקת) שבאסיה הנה פאקיסטאן המרוחקת ביותר מארץ־ישראל הרי היא גם המדינה המושלמית הבלתי־ערבית־חידה אשר נקטה קו של איבה פעילה ומוצהרת כלפינו, עכ"פ — מאז 1947, ולע"ע — עד היום הזה. והאיבה אמנם מרחיקה לבבות — אך יש בה כדי להדק, לעתים את סמיכות־הענינים להגביר את ה־צורך בידועה. ומה גם שהקפריסות של מדינות, שיקולים אסטרטגיים, וחשבונות הכוח־הצבאי, האופייניים למזרח־התיכון, הביאו רק לפני שבורעות מספר לידי דיונים רציניים באפשרות החניית גייסות פאקיסטאניים — והודיים — באזורה של תעלת־סואץ, אשר לכל הדעות אינה מרוחקת ביותר מתחומנו; והמושג „גיסות” עלול במקרה זה לכלול גם כוחות־אוויר. על כל פנים, אין פאקיסטאן בגדר גורם שניתן לראותו כמופרש כליל מהתפתחויות והתהוויות אפשריות שונות בשטחים שבין הים־התיכון לימה של ערב, מבואו של האוקינוס ההודי.

וכאשר פאקיסטאן — כן, במידה מסוימת גם הודו. ביתר דיוק: באשר פאקיסטאן, כך — הרי גם הודו הנה בחינת נוגעת־בדבר, כשהמדובר הוא בבעיות המזרח־התיכון. במידת מה — כבר בשל עצם מעמדה הגיאוגרפי (והאוכלוסית, התרבות, המדינית) היא־עצמה; אך במידה רבה מאוד — משום שאיבה, נגודים, מתיחות — אף הם מחייבים. וכאמור, משנגזר על צבא־פאקיסטאן והודו להתקיים כ„תאומי סיאם” ביבשת־המשנה ההודית ובמידה שמתעוררות בין שתי מדינות מדי פעם בעיות לא־קלות של אי־

גם פאקיסטאן, כהרבה מדינות אחרות, מעונינת וטורחת להחליף את ציודה (במטוסי-קרב) באוירונים מ פ ל ט י י מ חדישים. משום-מה ההסכם, שסודר בענין זה עם אנגליה, קבע כי יישלחו משם מטוסי „אטאקר” (של מפעלי ויקרס), אשר הם הטיפוס של אוירון-מפלט שמנהיגים אותו עתה בצי-המל-חמה הבריטי. יתכן כי הדבר קרה משום שלאחר הסידור בענין המצאת מטוסי „נמפייר” ל ה ו ד ו — לא קיוו עוד הבריטים כי יעמדו לרשותם מטוסים גם בשביל פאקיסטאן; ואולי ראו גם במטוסים ש-הותאמו לתנאי המראה ונחיתה ש ב ב ו ש א ו ת - מ ט ו ס י מ — את הסגולות החשובות במיוחד ב-שביל השימוש בהם ב א ז ו ר י ה ר י מ ו - ע מ ק י מ . עכ”פ, כל החשבונות, היו כאשר היו, לא עמדו לה לפקיסטאן, כי משלוחי המטוסים החלו מתעכבים, למגינת לבם של המזמינים, יהא זה בשל הקשיים ועכובים בייצור, ויהא זה בשל „הצורך ל-העדיף את ציודה בהקדם של אוירית-הצי הבריטית” (שני הנימוקים הוזכרו ב„טיימס” הלונדוני, כמשל-מים זה את זה — ואין לדעת האם כאן גם הקבלה כל שהיא לענין מ צ ר י מ — באשר לרקע מ ד י נ י לעיכובים באספקה). מכל מקום, מפקדו הראשי של חיל-האוויר המלכותי אשר לפאקיסטאן נאלץ לבקר ב-1950 בארצות-הברית, תוך מאמץ להשיג שם מטוסים מפלטיים חדישים (לאחר שעוד לפני כך נק-בעו סידורים ל א י מ ו נ - ט י י ס י מ ע”י אמרי-קאים, וכנראה שגם נרכשו, במספר ידוע, מטוסי-קרב מהטיפוס „מוסטאנג” (F 51); אך, לפי כמה ידי-עות, נראה כי שליחות זו נכשלה. לעומת זאת, סבר-רים החוגים הקרובים לעניני אויריה בעולם כי מספר מצומצם של מטוסי-„אטאקר” יגיע בכל זאת אל פא-קיסטאן במשך שנת 1951.

לעומת השאלה האקטואלית הזאת של חידוש ציוד יחידות מטוסי-הקרב (יש לחשוב — גם הרחבת מסגרתן המספרית) בולטות פחות דאגותיו האחרות של חיל-האוויר הפאקיסטאני; אך אין ספק כי עומדת בו על הפרק גם שאלת כינון כוח כל שהוא של מפ-ציצים ושל מטוסים המותאמים לסיוורים מרוחקים וממושכים יותר. בקרב החיל מצוי עדיין מספר קצי-נים בריטיים, אם כי עמדות-הפיקוד הראשיות כבר נמסרו לידי ילידי-הארץ. ההדרכה מסתייעת בעזרה בריטית, אך גם אמריקאית, אם כי המתכונת הארגו-נית, ויסודות ההדרכה, ודאי שהנם בריטיים. שלא כ צ ב א ה של פאקיסטאן, אשר היה לו גם בשנים ש ל א ח ר מלחמת-העולם נסיון-מה בפעולות-מלח-מה באמצעות השתתפות כ„חבורות-מתנדבים” במל-

חמה-הבלתי-מוכרזת שבקאשמיר — לא הופעל חיל-האוויר בחזית „בלתי-רשמית” זו. וכאן יש להזכיר, כי חיל-האוויר מהה כוח-מזוין ה ע צ מ א י ל ח - ל ו ט י נ כלפי הצבא, והנתון למרותה הישירה של ממשלת-המדינה. המתיחות הנמשכת בגבול אפגא-ניסטאן סיפקה בודאי הזדמנויות להתנסות בפטרולים אויריים ובתצפית „שימושית”. בדרך כלל נראים הדברים שחיל-האוויר הפאקיסטאני מהוה (פרט, אולי למצבים של „חיל-משלוח”, ואז — בתנאים של עזרה זרה ניכרת) כוח-אווירי ה צ מ ו ד לאדמת מדינתו והמרגיש מאוד באי-התאמה שבין ממדיו לתפקיד-השמירה על הגבולות הנרחבים.

ב. הודו

במבנהו הכללי — המיוסד על דוגמה בריטית — במעמדו הבלתי-תלוי כלפי הצבא, וכיו”ב, דומה חיל-האוויר ההודי עד מאוד ל„בן-הדוד” הפאקיסטאני שלו. אלא שמצויים כאן גם ג’ ה ב ד ל י מ . הרא-שון — ביטויו הנו מילולי, אם-כי יתכן ויש בו יותר מזה: העדר המילה „מלכותי” בכינויו הרשמי של החיל, מאז חדלה (בינואר 1951) הודו להיות „דומי-ניון”, והיתה לרפובליקה בלתי-תלויה — המשתייכת בכ”ז, באיזה אורח משפטי מסתורי, ל„קהילית-הע-מים”, שהיתה עד כה קרויה „בריטית”. ההבדל השני — הבא כאילו לסתור, סתירה פראדוקסלית ביותר, את הראשון — מתבטא בכך שלגבי הודו נוהגת ברי-טניה (אין לדעת האם עקרונית — אך, עכ”פ, במצי-אות) נוהג מקל ונוח הרבה יותר באספקת הציוד הצבאי מאשר כלפי אחותה פאקיסטאן, על חיל-האוויר ה מ ל כ ו ת י שלה. וההבדל השלישי הנו, אפשר לומר, כ מ ו ת י — אך עם זאת נודעת לו חשיבות לא-מעטה: — חיל-האוויר של הודו הנו ג ד ו ל י ו ת ר ל פ ח ו ת כ פ ל י מ .

עד כמה ב ד י ו ק הנו גדול יותר — את זאת אין מפרסמים לע”ע באופן מפורש, אך, כאמור, אין להניח שההפרש הנו קטן מהיחס 1:2. בעיקר היה מענין, כמובן, לדעת מה מספרם המדויק של הסקוודרונים של מטוסי-קרב ומפציצי-קרב הללו. גם כאן היו עד כה מצוידים בעיקר, במטוסי „טמפסט”-2 (וכנראה — גם „ספיטפייר”); אך עתה מחליפים בהדרגה את ציודם זה במטוסי „ומפייר”-5 מתוצרת מפעלי דה-האווילנד; וכאן מעוררת אולי מקצת תמיהה אותה עובדה, שכבר צוינה לעיל, כי ביחס להמצאתם של אלה אין הודו נתקלת באותם הקשיים שהיו למנת-חלקה, כנ”ל, של פאקיסטאן — אשר מקובל היה בדרך כלל לחשוב

יש ענין בכך כי לא מזמן (דצמבר 1950) הוצע ע"י הממשלה בפני פרלמנט-הודו חוק בדבר כינון ר ז ר ב ש ל ח י ל - ה א ו י ר . אין כאן הכנ-
נה רק לאלה המשתחררים מהשירות בחיל-האוויר;
כי, אם לפי חוק זה, אפשר יהיה לחיל לרזרב זה את
כל האזרחים שהיה להם נסיון בטיס, או בשירותי-
הקרקע — ולגייסם בשעת-חירום לאומית.

✱

בשולי הרשימה יצוין עוד, כי בידיעות האחרונות
על תסיסה פוליטית, ו"קשר מאורגן" במערכות צבאה
של פאקיסטאן — לא נעדר גם מקומו של חיל-האוויר.
אכן, קשה לדעת מהמרחק באיזו מידה עשויה המדי-
נה המושלמית הצעירה לעלות על הדרך הנלווה של
עיראק בשנות השלושים או של סוריה בשנתיים האחר-
ונות. העתיד — ילמדנו.

שהיא לא רק זו, משתי המדינות, האוחדות יותר בקרני
הקשר עם בריטניה, (דבר, המסתבר בין השאר גם
מתוך מצב גבולותיה — אך לא מזה בלבד) אלא
שאף מצד בריטניה עצמה נודעה לה מאז
אהדת-יתר. להשראותיה הבלתי-נודעות של המדי-
ניות הבריטית — פתרונים.

באם בענין מטוסי-קרב (ומפציצי-קרב) ידוע על
עדיפות-כוח מפורש של הודו על פאקיסטאן (וכ-
נראה — לא בכמות בלבד כי אם גם באחוז הציוד
החדש), הרי גם באוירית-תובלה צבאית עומ-
דת לרשותה "קבוצה" שלמה (מבחינת העצמה כנ-
ראה שזהו, למעשה "כנף") בת מספר סקוודרונים —
גם כאן של מטוסי "C-4" האמריקאיים. אך קיים
בהודו גם ענף-אוויריה שנעדר עד כה אצל שכנתה:
— "קבוצה" של מטוסי-הפצצה-וסיוור, המצוידת ב-
ליברטורים אמריקאיים מתקופת מלחמת-העולם.
וכמובן, שמצויות גם כאן יחידות התצפית, עם מטוסי
"אוסטר 5" שלהן.



הוצאת "מערכות" - צבא הגנה לישראל

ה ו פ י ע :

פרשוח ודמויות —
שאול אביגור (סאירוב)

עם דור ההגנה

כן יש עדיין להשיג:

לגורל ק. פון-קלאוזביץ

עקרונות המלחמה

— רביסרן אל. אלירז

למד לקלוט!

— רביסרן אל. כץ

תולדות הרובה